

STAREA NOSTALGICĂ A POEMULUI

De la *Cusături* (Cartea Românească, 2014) la *Cele mai mici proze** (Nemira, 2017), Doina Ioanid perfecționează poetica lianților, a încheșării imaginilor prin tehnici ale scriiturii ce par desprinse din tainicele cămări ale reveriei nostalgice, ale rememorării naiv-copilărești, dar și ale practicii povestitului tradițional, a cărui aură se lasă prinsă de autoare în poemele sale.

Găsim în aceste scurte poeme în proză rescrierea ludică a „poemanvers”-urilor marilor francezi din galeria modernist-decadentă, dar și marea artă a prozei suprarealiste franceze. O lume ce se descoperă ca într-un neașteptat caleidoscop, ale cărui imagini trec dintr-una într-alta, se transformă, se contopesc în scrisul Doinei Ioanid, prin notarea unor experiențe, stări, momente care vin din arcadia copilăriei, se montează în filigranul cotidianului și se contopesc într-un complex imaginativ și de stare particular, recuperatoriu prin natura restauratoare a scrisului.

Poemul Doinei Ioanid este un complex senzorial de extracție feminină, foarte delicat și în același timp foarte exact notat, opunând fragilității amintirii simplitatea matură a scrisului: „O veioză care poate lua forme de ascunziș. Doi porumbei înghesuși lângă un burlan. O podea albă pe care lunecă un fir de păr și o armonică în apartamentul de dedesubt. Jaluzelele cărămizii mijind un zâmbet de departe. Și-apoi liniștile. Liniștile de seară. Liniștile ademenite. Le ascuți cum se mișcă, cum sună. Le vezi strălucind pe o unghie. Liniști de seară. O veioză. Un chip sub o veioză. Poldere străbătute de vânt. Liniștile zburând ca niște lișițe deasupra mea. Îmi amintesc sărutul tău bine ajustat pe piciorul meu, cel mai fin ciorap, într-un aici, într-un altunde.” (p.7).

Poemul devine „vitrăliu sonor”, se brodează din tot felul de inserții și intarsii ale amintirilor peste un fundament existențial ce cuprinde în ramă desenul unei vieți. Pare că din piesele de puzzle ale memoriei Doina Ioanid își propune să afle care este sensul zilelor, al întâlnirilor, al aparițiilor, care este sensul cuvintelor: „Un pumn de cireșe, un oblon alb în față și surâsul unui bărbat pierdut pe o străduță. Apoi imaginea lui pe genunchiul meu” (p.48), căci poemul reia în franceză, pentru a se dezvolta și a descoperi o imagine a inocenței/ seducției: „Șosețica își aprinde o țigară și-și rulează șosetele”.

Pentru cititorul copilăriei de altădată, poemele Doinei Ioanid sunt revelatorul unor senzații/ imagini/ reverii care trezesc acel complex numit Arcadia, cu papuci din Țara Papucia, cu păpușile de porumb care „au bobul fraged, lăptos, cu păr de mătase, blond, rozaliu, mărginiu (...) Păpușile de porumb – mătășărese dulci”. Dacă imaginile

sunt poate ale multora, în schimb cuvintele/ poemele devin „membrane protectoare” ce intră în arsenalul autoarei ca mici universuri compensatorii: „O aripă de pasăre deschisă îmbrăcându-mă discret pe dinăuntru.” (p.9) sau „Pe farfurioară, un praf de sare. Vântul peste crengile copacilor. O frunză se mută înăuntru.” (p.49). Aceasta din urmă este poate cea mai scurtă proză din volum, dar și foarte sugestivă, cheia ce definește procesul intelectual-emoțional cuprins în formula simplă, comprimată, limpede și totodată densă a scriiturii Doinei Ioanid. Alt exemplu relevant în acest sens, un poem din gama lirismului sensibil, rescris în nota relativizării funcției reamintirii: „Uneori, cred că dragostea ta a adormit într-un sâmbure de portocală. Și-l țin bine în palmă. A zis tot el. Sau poate altul.” (p.76) sau „Uneori cred că o privire poate mișca o lume. Uneori cred că o foaie de plăcintă întinsă cât o masă, așteptând merele tăiate felii, poate mișca o vară. (...) Uneori cred că mă mișc cu niște cuvinte nevăzute, doar întrezărite.” (p.77).

Modul de existență în poemul în proză este pentru Doina Ioanid căutarea, nu doar căutarea de stări care să definească cel mai natural subiectul/ sinele /interioritatea, ci căutarea de cuvinte, care să exprime cel mai „natural” ceea ce este de exprimat: „De la cuvinte la lucruri mi te plimbi. Și de la lucruri la cuvinte. Le culegi. Le mesteci apoi în gură și le scoți unele globuri colorate, rochii de lucernă sau de rochița rândunicii. Altele ies ca un desen, ca o melodie sau ca un dans. Și sunt și alte cuvinte. Ca o mână obosită de spălat vase, cuvinte de care te ferești, sărind în lături sau întorcând capul, cuvinte pe care le rostogolești ca pe niște găluște cu prune, cuvinte-muşcate de alții, ca niște jumătăți de măr, cuvinte care-ți vin fix pe limbă, ca niște afine sau mure, tam-nesam, cuvinte ca un mugure care așteaptă ceva de la tine. (...) Cuvinte care... O floare își desface răsuflarea asupra mea” (p.80).

Dincolo de măiestria acestei *ars poetica*, desprinsă parcă din poemele-*objeux* ale lui Ponge, Doina Ioanid este o voce inconfundabilă, care a dat poezia pe expresia în proză, dar pentru a dobândi proza la dimensiunile ei „cele mai mici”, dar bine dozate la tensiunile cele mai complexe ale unei geneze, aceea „a zilei a opta”, turnată/ *lucrarită* din/ în esențele unei „boabe de măceșe, pe care s-o zornăi în palme ca pe niște cântece uitate”. Totuși, o proză/ poezie proaspătă, inedită, ca o *a opta zi* din săptămână, întinsă asemeni unui „covor de măcriș” sub pașii cititorului.

*Doina Ioanid, *Cele mai mici proze*, Editura Nemira, București, 2017